
ПРОГЛАД

Научни съобщения

Иван Радев

ВАСИЛ ПОПОВ - ПИСМАТА МУ ОТ ЛОНДОН И ПАРИЖ

Дори и за него рядко се сецаме днес. А Васил Попов беше от малкото, които не чакаха, а се подготвиха сам-сами за по-пълноценните си, разкрепостени и по-достойни контакти с културата, изкуството и литературата на Европа и света. Като си оста на българин до мозъка на костите, до корените на фината си душевност...

В очите на мнозина Васил Попов минаваше за студен, да не кажа, груб и коравосърдечен човек. Пластът на видимото, под който са били изключителната чувствителност, сантиментът, потребността от естествено човешко общуване, е бил много крехък - дока за го ранната му нелепа смърт.

В архива на бай Стефан - бащата на писателя - се палят (а те далеч не са всичките) десетки картички и писма, израз на топлото синовно чувство, на ненапускащата Васил Попов загриженост за най-близките му по кръв и род. Кълкото и напрегнато да му е било - изпращал ги е от Лондон и Париж, от Хавана и Магрид, от Тбилиси и Варшава, от Варна, Созопол, Балчик... В тях е не друг, а същият Васил Попов, когото знаем от "Корените". Не всичките обогатяват с нещо представата ни за писателя като голям белетрист, но замяната това открехват завесата към душевността на човека.

Предлаганите тук страници изваждат на показ оцелелите в архива на бай Стефан картички и писма от пътуванията на Васил Попов до Лондон, Брюксел и Париж през пролетта на 1967 година. Така постепенно ще ставаме съпричастни и на неговото епистолярно наследство.

1

Лондон
28. III. 1967

Мили родители,

Пристигнах благополучно. Да ни ме посрещна на летището и още снощи изпратихме телеграма до вас, но я изпратиха едва днес, защото сбъркали номера на бул. "Ботев" - вместо петнайсет с петдесет. Предполагам, че сте я получили веднага.

Пътуването до Виена беше леко. Преди Париж времето много се влоши,

а след това до Лондон беше пак хубаво.

Дани живее доста далеч от центъра, в малка хубава къща. Дадох ми стая на горния етаж, малка и уютна. Тук е много студено, но слънчево. Вали, пак изгрее слънце - така през целия ден.

Днес обикаляхме с Дани целия ден, ходихме в нашето посолство, в другите легации, френската и белгийската - подадох молби за престойни визи - 15 дни в Париж и 2 в Брюксел. С помощта на културния аташе Герасимов ще ги получа по-бързо. Искам отрано да се уредят тези неща, за да не ми губят време след това.

Дани, съпругата му и детето много се зарадваха на подаръците и изобщо са много мили с мен. Дани ще ме заведе с колата си на по-отдалечени места, така че това е хубава възможност да видя Оксфорд, Страдфорд на Ейвън /града на Шекспир/ и други места.

Майко, помисли си, ако са ти необходими някакви лекарства, които мога да взема оттук, нека татко да ми пише. Адреса го има в Милето - на телефон 7-89-60, може и на нея да кажете, тя да ми напише какви.

Искам да сте спокойни и да си гледате повече здравето, да не се ядосвате за глупости. Ако Елена се обади, кажете ѝ, че съм оставил книгата си, да дойде да си я вземе, а аз ще пиша на нея, на Мария оттук. Утре или в другиден ще изпратя картичка на Колчика.

Засега не бих могъл да пиша нещо особено. Лондон е огромен град, 10 милиона души, много широк, тепърва ще се запозная с него. Ще ви се обаждам пак. Ако искате и ако татко реши, пишете ми на адрес:

Vasil Popov
Danni Zumley
36 Aberdeen Road
Wealdszone Harrow
Middlessex
England

Бъдете живи и здрави. Поздравете Любенови, а аз ще им пратя картичка. Целувам ви: ваш син Васил.

2

7 април 1967

Лондон

Мили родители,

Днес е първият дъждовен ден, откак съм пристигнал. Досега беше студено, но ясно и слънчево време, така че имах късмет. За тези дни досега, изменили много бързо, можах да бъда на много места. Дани, моят приятел, ме развежда с колата си, много е внимателен и мил с мене.

Посетихме много исторически места, катедрали, музеи. Ходихме в Ковънтри, бомбардиран в 1940 година много тежко от немците, в Уорик, в Страдфорд /родния град на Шекспир/, в Оксфорд, Сейнт Албанс, Ходистън

- градове, отстоящи на различно разстояние от Лондон.

Всъщност Лондон не е един град, а безброй малки градове, свързани помежду си. Оттук; където живея, до Сити, до центъра, е минимум час с кола или метро. С автобус е много повече, понеже трафикът е чудовищен. В Лондон живеят 10 000 000 души, можете да си представите какво движение има.

Всичко ми е много интересно. Езикът ми помага да вляза в контакт с различни хора, не само да гледам. Тук има хора от всички раси и народности, така че и испанският, френският и руският езици са ми от голяма полза.

Животът е много скъп за нас и евтин за англичаните, но въпреки това досега не съм почувствувал никаква особена нужда. За съжаление книгите са много скъпи, а това е главното, което бих желал да си взема оттук. Посещавам книжарници, стоя с часове в тях и разглеждам книгите.

Тези дни ще бъда повече в центъра, около големите художествени галерии и музеи, събрали богатствата си от цял свят.

Пратих картички на Любчо, Колчика, на Мария и Елена. Ще им се обаждам от всички страни, през които мина. Искам да сте спокойни за мен и да знаете, че това пътуване беше оправдано, независимо от многото средства, които ще изразходя по него. Винаги съм работил прекалено много, а сега виждам, че работата ми, а не някоя държавна инстанция или литературно положение са ме пратили тук. Това ми доставя чувство на гордост, че мога все пак да видя някакви плодове от своя труд.

Искам да ви напомня, че ако се нуждаете от някакви лекарства или нещо друго, има време да ми съобщите да ги взема.

Мисля си за вас често и бих желал да сте здрави, бодри и да не се безпокоите за несъществени неща.

Скоро ще ви се обадя пак. Изпращам ви поздрав и ви целувам: Ваш син Васил.

3

Лондон

12 април 1967

Мили родители,

Днес получих писмото на татко и много се зарадвах, защото не само аз мога да ви кажа как съм, а и да науча нещо за вас, за да съм спокоен.

Аз вече не съм при Дани, защото той почна училище от вчера и ще е много зает там, а Хароу е на 1 час път от центъра. Трябваше да слеза в града, за да съм по-близо до музеите, галериите, театрите. Досега бях в провинцията, посетих много места и вече ми е нужно да бъда на по-малки разстояния в този огромен град.

Сега съм у едно семейство, в Кевин, който е идвал у дома - новозеландския поет, който се ожени за една българка. Аз ги запознах, много близки мои приятели. Те изобщо не ме пуснаха да ида на хотел, а живеят в Челси, един от хубавите квартали в центъра, близо до Пикадили, Темза и други важни

места и музеи.

Кевин има един близък приятел, лекар, когото ще попитам за майка. Ако има някакво ново ефикасно лекарство, особено за очите, както и изкуствена захар, ще ѝ взема.

Вероятно ще отпътувам от Лондон на 24 април по обратния маршрут. Ще ви се обадя поне още веднъж, докато съм тук, а и от всякъде, където мина. Сега си уреждам виза за Белгия и Франция, ще ги получа до няколко дни.

Трудно ми е да ви кажа много неща в писмо, защото впечатленията ми са толкова много. С часове стоя в музеите, където са събрани културните и научни богатства на света, особено пред прочути картини на големи художници. Само това да е плюсът ми, той е огромен, защото дава измерение на всички мои усилия за знания и култура, и което е по-важното, че съм бил на прав път. Освен това Англия е много интересна страна като бит, нрави, традиции, образование, възпитание, институции. Всеки ден на закуска чета "Таймс", свикнах с него и изобщо нямам чувството, че съм чужденец. Да не говоря, че всички ме мислят или за англичанин, или по-често за американец, поради школата на някогашния ми учител. Разликата е само в произношението. Въпреки това никога не съм се чувствувал повече българин, отколкото тук.

Поздравете Любчови и децата. Желая ви здраве и спокойствие.

Целувам ви: ваш син Васил.

4

25.IV.1967

Брюксел

Мили родители,

Обаждам ви се от Брюксел, където пристигнах вчера. Ще бъда и днес тук, а утре заминавам за Париж.

Белгия е в пролетни цветове, които тук имат особена красота. Желая ви здраве и всичко най-хубаво. Ще ви пиша повече в Париж.

Ваш син Васил.

5

27 април 1967

Париж

Мили родители,

От два дни съм в Париж. Настаних се добре и смятам да използвам рационално дните тук.

Престоят ми в Белгия беше много интересен за мен, още повече че Йовков, бившият директор на студия за игрални филми, сега съветник в нашето посолство, ме посрещна великолепно и с колегата си ме разведе на много места.

Мисля си много за вас и се надявам, че сте здрави и сте добре. Говорих за болестта на майка с един английски лекар, специалист по диабет. Той ми

каза, че има лекарства, но непременно е необходимо болният да е там, да следят и знаят точното положение и ход на болестта, съвсем индивидуално, защото лекарствата са извънредно силни и могат просто да убият пациента. Затова и не се реших да взимам нищо, а колкото до изкуствена захар, те имат обикновен захарин, като нашия. За съжаление, всъщност нищо за майка.

Пратих на децата, Колчика и Любчо, картички от Брюксел, ще им се обадя и оттук.

Тук времето е много слънчево, както казват, най-хубавият Париж през цялата година. Говоря френски, така както в Лондон говорех английски, което не ме изолира от нищо. Градът е прекрасен, изпълнен с живот и движение, с хора от цял свят. Живея точно срещу Сорбоната и булевард Сент-Мишел, в сърцето на Латинския квартал.

Бях забравил вкуса на нашето сирене и у Йовков в Брюксел се наядох до насита. Като се върна, най-напред ще си отям на сирене. Тук сигурно има някъде по магазините, но не знам точно къде. Ще ви пиша пак, преди да тръгна от Париж, и тогава ще мога да ви кажа кога точно се връщам. Бъдете живи и здрави. Целува ви: ваш син Васил.